

Den siste Adam och frågan om arvsynd

David Svärd, 2013

Talar det Nya testamentet om arvsynd när det berättar om den förste och den siste Adam? Nedan följer ett studium av Bibeln utifrån denna frågeställning och möjliga konsekvenser för Bibelns lära om dopet i vatten. Det är naturligtvis inte ett uttömmande studium om vad Bibeln säger i denna fråga och kanske finns fler passager som kan kasta ljus över frågan.

1 Korintierbrevet 15:20-26, 42-56

Det hebreiska namnet Adam betyder "människa, mänsklighet". I 1 Kor 15 omtalas den första människan, Adam, som var av jord, jordisk, hade en jordisk kropp, och som blev en levande varelse (v 44-45, 47). Den siste Adam, den andra människan, den himmelske, är från himlen, har en andlig kropp, representerar det andliga och blev en ande som ger liv (v 44-48). Argumentationen i 1 Kor 15 i kombination med den i Rom 5:12-21 (se nedan) klagör att den andra människan är Jesus Kristus.

Den första och den andra människan relateras till mänskligheten i stort i Rom 5 och även mer specifikt till de frälsta människorna i 1 Kor 15: "Som den jordiska människan var, så är också de jordiska. Och som den himmelska människan är, så är också de himmelska. Och liksom vi har burit den jordiska människans bild, skall vi också bära den himmelska människans bild." (v 48-49) Paulus talar här om de dödas uppståndelse (v 42). Vi har alla fått en jordisk kropp liksom den förste Adam, men denna vanärade, svaga, förgängliga, dödliga kropp av kött och blod kommer att "sås" (i jorden), somna in, och det kommer att uppstå en andlig, oförgänglig, härlig, kraftfull, odödlig kropp (v 42-44, 50, 51, 54). En förvandling, ett ärvande, ett iklädande av det odödliga kommer att äga rum (v 51-54). De två människorna tycks stå i relation till varandra eftersom vi först har en sådan kropp som den förste Adam, men sedan vid uppståndelsen får en sådan kropp som den siste Adam.

Lite tidigare i kapitlet har Paulus även klagjort att "eftersom döden kom genom en människa, så kom också de dödas uppståndelse genom en människa." (v 20) Det tycks vara så att det inte fanns någon död i Guds skapelse förrän Adam (och Eva) syndade. Det var ju först om de åt av den förbjudna fruktan som de skulle döden dö (1 Mos 2:17; 3:3, 19). Hela skapelsen hamnade under förbannelse (jfr 1 Mos 3:17; Rom 8:20-22) och Gud satte så småningom en gräns för människans ålder (1 Mos 6:3). "Liksom i Adam alla dör, så skall också i Kristus alla göras levande." (1 Kor 15:22) På grund av Adams pionjära synd blev det rutin för människan att åldras och dö, men på grund av Kristi pionjära uppståndelse så ska alla människor uppstå och bli lika honom.

Romarbrevet 5:12-21

I Rom 5 talar inte Paulus lika specifikt om den första och den andra människans olikartade kroppar och om uppståndelsen. Istället fortsätter han att tala mer om vad dessa två människor åstadkommit. Och i detta avseende är Adam ”en förebild till den som skulle komma” (v 14). Vad gjorde den första människan? Adam syndade, föll, och var olydig. Han begick en extraordinär överträdelse (v 14). Vad gjorde den andra människan? Jesus var rättfärdig och lydig (v 18). De bådas handlingar var individuella och pionjära. De fick konsekvenser för alla människor. Jag tror det är i denna mening Adam var en förebild/typ för den siste Adam. Men vad den förste åstadkom, gjorde den andre genom sitt annorlunda handlande.

Den förstes gärning

Vilka var då konsekvenserna av de olika handlingarna? Genom den förste ”kom synden in i världen och genom synden döden, och så kom döden över alla människor, eftersom alla hade syndat” (v 12). Döden härskade (v 14). De många (sannolikt i meningen ”alla”) dog genom Adams fall (v 15). Domen kom genom denne ende och drog med sig fördömelse (v 16). Genom denne endes fall fick döden herravälde (v 17). Denne endes fall ledde till fördömelse för alla människor (v 18). De många stod som syndare på grund av denne endes olydnad (v 19).

I vilken mening eller på vilket sätt kom död, dom och fördömelse över alla människor genom Adams syndafall? Ärvde mänskligheten Adams egna synder? Blev människorna skyldiga till de synder Adam hade begått? Tog de över de synder Adam hade begått? Mitt svar på dessa frågor är nej eftersom v 12 förklarar att döden kom över alla eftersom de ”alla hade syndat”. Det var mångas överträdelser (v 16). Även de synder som begicks sedan Mose lag givits finns i Paulus tankar (v 20). Det var alltså människornas egna synder som ledde till deras död, dom och fördömelse.

När Gud avkunnade domen efter Adams och Evas synd är det uppenbart att Adams kropp är av den dödliga karaktär som beskrivits i 1 Kor 15. ”I ditt anletes svett skall du äta ditt bröd till dess du vänder åter till jorden, ty av den har du tagits. Jord är du, och jord skall du åter bli.” (1 Mos 3:19) Alla människor som kommer efter Adam kommer att ha sådana kroppar, och vara benägna till att synda. Jag menar alltså att människan ”ärver” Adams jordiska, förgängliga kroppstyp och därmed ”ärver” benägenheten till att begå synder. Dock är det bara hennes egna synder hon är ansvarig för och som hon ytterst sett dör genom. Jag tolkar det ungefär så att Adams pionjära syndande ledde till en dom över honom, men också över alla människor genom att de ärvde hans benägenhet att synda och därför själva syndade och så blev skyldiga döden. Adams synd ledde till nya betingelser för mänskligt liv. Alla människor kommer att leva under den dödsdom som Gud avkunnade i början.

Den andres gärning

Genom den andre överflödade Guds nåd och gåva till de många (v 15). Den fria gåvan ledde till ett frikännande (v 16). De som mottar den överflödande nåden och rättfärdighetens gåva ska regera i liv genom denne ende, Jesus Kristus (v 17). En endas rättfärdighet har för alla människor lett till en frikännande dom som leder till liv (v 18). De många skulle stå som rättfärdiga på grund av den endes lydnad (v 19). Nåden skulle få herravälde genom rättfärdigheten, som leder till evigt liv genom Jesus Kristus, vår Herre (v 21).

I vilken mening eller på vilket sätt kom överflödande nåd, fri gåva, frikännande, rättfärdighetens gåva, frikännande dom som leder till liv över alla människor så att de skulle stå som rättfärdiga, under nådens herravälde och ha evigt liv genom Jesus rättfärdighet och lydnad? Textavsnittet anger inte att det krävdes någonting av människorna för att få del av frikännande dom och evigt liv. Vi vet dock av andra sammanhang i t.ex. Romarbrevet att frälsningen endast kommer dem till del som genom att tro tar emot nåden och gåvan.

Om man vill hävda att Rom 5:12-21 lär att alla människor föds skyldiga till synd p g a Adam (vilket är svårt att göra eftersom v 12 talar om den egna synden som orsak till skuld) kan man likaså utifrån samma text hävda att alla människor föds oskyldiga p g a Jesus. Faktum är att nåden är större än synden och överflödar mer än denna (v 17, 20)! Antag att det ändå skulle vara så att alla människor borde födas syndiga (orena och onda) utifrån Adams synd, då menar jag att texten lika gärna kan ge stöd åt att alla föds syndfria på grund av Jesu nåd. Man skulle också kunna förstå texten så att alla människor förblir under nåden hela deras liv så att alla människor räddas oavsett vad de gör och tror. Men det finns många andra bibeltexter som vittnar om att det sistnämnda inte är fallet. Alla människor har syndat och förtjänar därför döden (Rom 3:23, 6:23), men genom tron blir de som tror rättfärdiga genom Jesu nåd (3:22, 24-25).

Jag menar alltså att även om texterna om den första och den sista människan i 1 Kor 15 och Rom 5 tenderar till att tala om en kollektiv mänsklig skuld så talar de lika mycket om en kollektiv frälsning. Den individuella synden finns dock tydligt med åtminstone i Rom 5. Det är nödvändigt att se dessa texter också i ljuset av Guds övriga uppenbarelse i Skriften. Då finner vi också sammahang som Matt 18:3-4; 19:13 (par. Mark 10:14-15; Luk 18:16-17) och 1 Kor 14:20, vilka påvisar att barn är syndfria. Orsaken till det borde vara att de ännu inte syndat (eller möjligen för att de är under Jesu försoning).

Texten i 1 Kor 7:14 kan möjligen tänkas peka i en annan riktning för barn med två ofrälsta föräldrar. ”Ty mannen som inte tror är helgad genom sin hustru, och hustrun som inte tror är helgad genom sin troende man. Annars vore era barn orena, men nu är de heliga.” Denna text har använts som ett argument mot dop av små barn. Man har då sagt att om det var så att man praktiserade barndop så skulle det vara huruvida barnet var döpt eller inte som avgjorde om barnet var heligt eller orent, inte föräldrarnas trosställning. Vad

jag vill framhålla är att det måste handla om en lägre grad av helgelse här än den frälsande. Mannen som är helgad (v 14), men inte troende är ju heller inte frälst (jfr v 16). Att barn med minst en troende förälder har en helgad ställning tror jag kan innebära att de får del av ett särskilt beskydd och en särskild omsorg från Guds sida på grund av den troende föräldern även om denna helgelse inte räcker för ett större barns frälsning.

Frågan kommer tillbaka till hur man i den apostoliska (nytestamentliga) kristendomen faktiskt hanterade följderna av den första människans fall och den andra människans rättfärdighet. Enligt Nya testamentets texter predikade man för dem som kunde höra och ta till sig budskapet, och de som kom till tro, dem döpte man.

Några gammaltestamentliga texter

I anslutning till det första av de tio budorden till Israels folk säger Herren: ”Ty jag, HERREN, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktledet, när man hatar mig, men som visar nåd mot tusen släktled¹, när man älskar mig och håller mina bud.” (2 Mos 20:5-6; jfr 5 Mos 5:9-10) Kanske kan man här se en parallell till Adam och Jesus. Den förste orsakade straff för flera generationer. Den siste orsakade nåd för tusenden. Det verkar vara klart att Guds nåd överflödar mer än Guds straff. Enligt denna passage begränsar sig Gud till att låta straffet för fädernas missgärning drabba de efterföljande tre generationerna. Om det är fallet så varade bestraffningen för Adams synd endast till Mehujael (jfr 1 Mos 4:1, 17-18). Utsagan handlar inte så vitt jag förstår om att barnen blir syndiga eller skyldiga till synd, utan att de får lida av fädernas synder. Även om den som lever i det nya förbundet skulle begå en allvarlig synd så skulle det åtminstone drabba dennes egna barn på något sätt. Man kanske sätts i fängelse och inte kan sköta om dem. Man kanske blir uthängd i media och barnen blir retade i skolan. Det är ju faktiskt sådant som Gud kan tillåta.

Gud markerar dock i lagen till Israel i ett sammanhang där dödsstraff förekom att ”Föräldrar skall inte dödas för sina barns skull, och barn skall inte dödas för sina föräldrars skull. Var och en skall lida döden genom sin egen synd.” (5 Mos 24:16) Denna lag citeras även i 2 Kung 14:6 och i 2 Krön 25:4. Även profeterna tar upp denna tråd. I verserna precis före den välkända profetian om det nya förbundet som Gud skulle sluta med Israel i Jer 31:31-40 kan vi läsa följande: ”På den tiden skall man inte mer säga: ’Fäderna har ätit sura druvor och barnens tänder blir ömma av dem.’ Nej, var och en skall dö genom sin egen missgärning. Den som äter sura druvor får själv ömma tänder.” (v 29-30) Mycket talar för att även detta hör till den messianska tiden (det nya förbundets tid). Vers 15 är t.ex. ytterligare en profetia som fullbordas i och med Jesu ankomst. Jag tolkar detta sammanhang så att i det nya förbundet som även inkluderar oss hednakristna kommer

¹ ”mot tusen släktled”. Den hebreiska texten innehåller inget specifikt ord för ”släktled” här varför ”mot tusenden” är en vanlig översättning.

Guds rättfärdighets krav samt Guds nåd att gälla individen i ännu större utsträckning än tidigare (jfr Klag 5:7).

I början av Hes 18 citeras ordspråket om ätandet av sura druvor (liksom i Jer 31:29) och Herren förklarar att man inte mer ska ha anledning att använda detta ordspråk. Resten av hela det artonde kapitlet är enda lång förklaring av det faktum att var och en ska dö genom sin egen synd. Om en son respektive en fader är rättfärdig ska han få leva även om han har en fader respektive en son som lever i synd. Den orättfärdige ska dock dö genom sin synd. Jag uppfattar detta sammanhang så att ett barn inte kommer vara ansvarigt för sina fäders synder och inte kommer att få utstå det dödsstraff som drabbar fadern på grund av dennes synder. Detta tycks inte ha varit så självklart i det gamla förbundet som texterna ovan visar, men i det nya förbundet ska detta förverkligas.

Avslutning

Att Paulus texter om den förste och siste Adam inte ska förstås som att vi ärver Adams konkreta synd, blir skyldiga till den och straffas med den eviga döden på grund av den, stöds av ovan citerade gammaltestamentliga texter. Det finns därmed inte heller något behov för späda och små barn att döpas i vatten. Det är bara människans egna synder som hon är ansvarig för, och sådant ansvar kan vi knappast tillskriva de små barnen. Skulle någon ändå vilja göra det så får denne person vänta tills barnet är moget för att höra och ta ställning till evangeliets budskap innan han/hon erbjuder barnet att döpas – i enlighet med de nytestamentliga förebilderna i Apostlagärningarna – och under tiden förlita sig på att Jesu nåd överöverflödar (grek. *hyperperisseuo*, Rom 5:20).